

Meerjarenplan de Bibliotheek Eindhoven

Ontwikkelaar van mensen, ontwikkelaar van de stad

Aanvraag Stichting Cultuur Eindhoven
en Sociaal Domein Gemeente Eindhoven

de Bibliotheek
Eindhoven

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	p 3	6. ONZE DOELEN	p 24
2. EINDHOVEN VERANDERT	p 5	6.1 Taal	
2.1 Demografische ontwikkelingen		6.2 Digitaal	
2.2 Maatschappelijke vraagstukken		6.3 Mens & Samenleving	
2.2.1 Leesvaardigheid en leesplezier dalen		6.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	
2.2.2 Digitale geletterdheid raakt achterop		6.5 Klanten en medewerkers	
2.2.3 Leven lang leren		6.6 Algemeen	
3. DE BIBLIOTHEEK VERANDERT	p 10	7. ONZE MANIER VAN WERKEN	p 27
3.1 We vinden onszelf opnieuw uit		7.1 Maatschappelijke verantwoord ondernemen	
3.2 Missie		7.2 Cultureel ondernemerschap	
3.3 Twee rollen: de bibliotheek als		7.3 Innovatie	
inhoudsregisseur en als inhoudsspecialist		7.4 Samenwerking	
4. ONS BEREIK	p 13	7.5 Transitieprogramma en organisatieontwikkeling	
4.1 De bibliotheek bereikt iedereen		8. FINANCIËN	p 31
4.2 Wij zetten extra energie in op een		8.1 Uitgangspunten meerjarenbegroting	
zesttal klantgroepen		8.2 Benchmark	
4.2.1 Klantgroepen jeugd		8.3 Scenario's 2021 t/m 2024	
4.2.2 Klantgroepen volwassenen		8.3.1 Scenario 1: Ons aanbod verarmen en	
4.3 Zo bereiken we de mensen		beprekter beschikbaar maken	
4.3.1 De Witte Dame		8.3.2 Scenario 2: Ondernemerschap	
4.3.2 Bibliotheek op SPIL		8.3.3 Scenario 3: Onze droom	
4.3.3 Wijken en buurten		8.4 Meerjarenbegroting: forse opgaven	
4.3.4 Bibliotheek thuis		8.5 Risicomanagement	
5. ONS AANBOD	p 19	9. BEOORDELINGSCRITEIA EN MONITORING p 35	
5.1 Taal		9.1 Beoordelingscriteria	
5.1.2 Activiteiten en projecten		9.2 Monitoring	
5.2. Digitaal		BIJLAGEN	p 36
5.2.1 Activiteiten en projecten			
5.3 Mens & samenleving			
5.3.1 Activiteiten en projecten			

1. INLEIDING

Eindhoven is volop in ontwikkeling. De stad verbindt technologie, kennis, innovatie en design. Hier ligt de wereld aan je voeten. Dat trekt nieuwe mensen aan en maakt van Eindhoven een ambitieuze stad vol slimme koppen, avonturiers en harde werkers. Van de families die al generaties lang in Eindhoven wonen, tot de nieuwkomers uit alle windstreken: zij helpen Eindhoven verder te groeien en om naam te maken als een van de slimste regio's ter wereld.

Maar die veelbelovende vooruitzichten van Eindhoven zijn zeker geen vanzelfsprekendheid. Volgens onderzoek van de Rabobank uit 2019 neemt de ongelijkheid tussen hoogopgeleide kenniswerkers en mensen uit lagere sociaaleconomische klassen steeds verder toe. De laaggeletterdheid groeit, mensen met een laag opleidingsniveau zijn relatief weinig bezig met hun verdere ontwikkeling, en de informatievaardigheid en mediawijsheid van ouderen én jongeren laat steeds meer te wensen over.

Als ontwikkelaar van mensen zien wij een belangrijke rol voor onszelf om deze ongelijkheid tegen te gaan. Wij verbeteren de basisvaardigheden leesvaardigheid en digitale geletterdheid van jongeren en ouderen, zodat zij mee kunnen doen aan de maatschappij en mee kunnen delen in de welvaart en het welzijn van onze brainporteconomie.

Wij heten nieuwe Eindhovenaren welkom en maken dat zij zich thuisvoelen. Taalontwikkeling en plezier in taal staan hierin centraal, want taal verbindt en vergroot je wereld. Zo verbinden we mensen die van oudsher in Eindhoven wonen en de nieuwe Eindhovenaren, zodat ze meer begrip voor elkaar hebben, meer begrijpen en meer van elkaar leren.

Voor ons zijn dit geen buitensporige ambities. Het zijn essentiële functies van een bibliotheek in een stad als Eindhoven. Functies die we pas echt goed uit kunnen voeren als we de bibliotheek laagdrempelig toegankelijk maken voor iedereen. Dat kunnen we nu niet, omdat we daar simpelweg het geld niet voor hebben. Onze opgaven worden steeds groter, maar onze budgetten krimpen al jaren. Ook in vergelijking met andere vergelijkbare bibliotheken. Wij zien het dan ook als een groot risico dat wij niet voldoende middelen hebben om onze opdrachten voor de stad goed uit te kunnen voeren.

Wij zijn trots op het succes van Eindhoven. Maar geloven ook dat dit succes alleen groeit als iedereen eraan kan bijdragen én erin kan delen. Onze oproep? Voorkom grotere achterstanden, investeer in wijken en in de ontwikkeling van alle Eindhovenaren. Met voldoende subsidie blijven wij er voor iedereen die zich wil ontwikkelen.

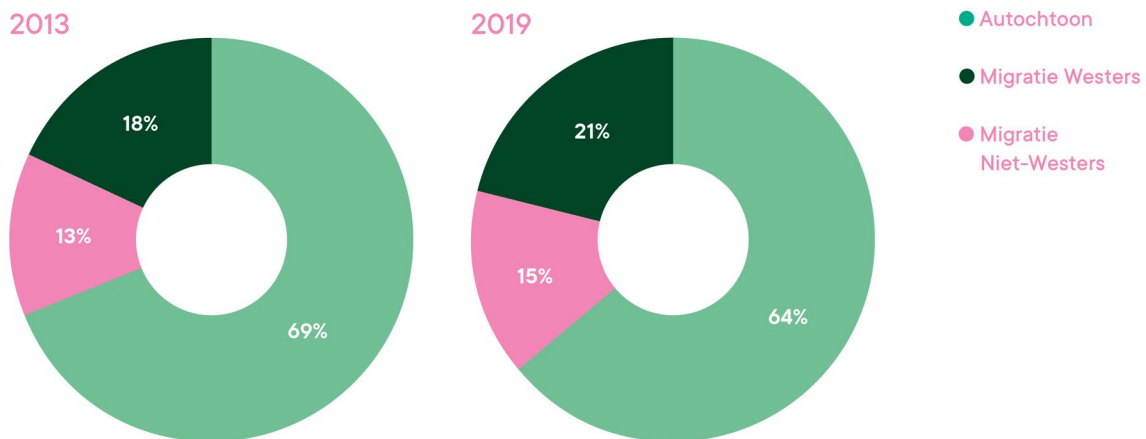
Kortom: help ons ervoor te zorgen dat iedereen meelift op de energie van Eindhoven.

2. EINDHOVEN VERANDERT

2.1 Demografische ontwikkelingen

We schreven het al in de inleiding: Eindhoven is volop in ontwikkeling en trekt allerlei nieuwe mensen aan. Dat zie je ook terug in de demografische ontwikkelingen. In 2013 had 69% van de Eindhovenaren een autochtone achtergrond, in 2019 was dit nog maar 64%. Inmiddels heeft meer dan een vijfde van de Eindhovense bevolking een niet-Westerse achtergrond.

Donut diagram met een verdeling van de bevolking in de gemeente Eindhoven naar autochtoon, migratie westers en migratie niet-westers.

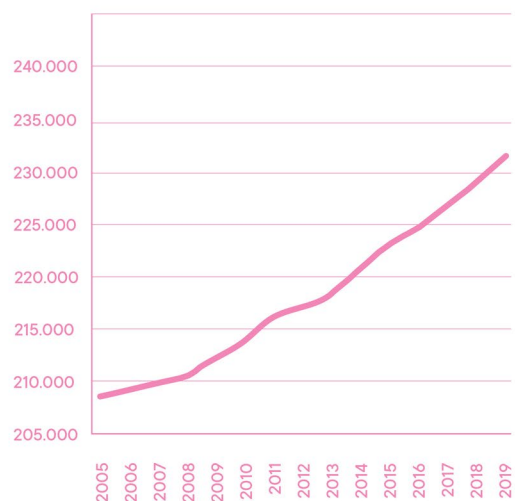


Figuur 1: www.allecijfers.nl Brondata: CBS.

Bevolkingsopbouw



Ontwikkeling van de bevolking



Figuur 2: www.allecijfers.nl Brondata: CBS.

Het aandeel senioren van 75+ groeit de komende jaren. Ook de toename en oververtegenwoordiging van jonge mannen tussen de 20 en 34 jaar valt op. De stad is een magneet voor jonge mensen met ambitie, zowel uit binnen- en buitenland.

In januari 2020 telde Eindhoven 234.456 inwoners, terwijl Eindhoven volgens een CBS-rapport uit 2013 pas in 2025 de 230.000e inwoner zou verwelkomen. In 2040 heeft Eindhoven volgens het CBS 248.000 inwoners.

Het onderzoek van de Rabobank (Otto Raspe e.a., Brede Welvaart in Brainport: naar een duurzame vitale economische regio, november 2019) concludeert dat het nodig is om een brede welvaartsagenda te ontwikkelen om Brainport vitaal te houden en de onvrede en sluimerende tweedeling (in inkomen en opleiding) tegen te gaan.

Deze factoren staan hierin centraal:

- Mensen in de Brainport regio zijn relatief ontevreden met hun leven. Maar liefst één op de vijf mensen geeft een onvoldoende. Hoe goed de regio ook economisch presteert, we zien dit niet terug in een groter geluk.
- De woontevredenheid kent de laatste jaren een forse daling. Het grote woningtekort en de hoge huur- en koopprijzen betekenen voor veel mensen dat zij niet de keuzes kunnen maken die ze willen.
- Relatief weinig Eindhovenaren geven aan voldoende inkomen te genereren. Ook valt op dat de inkomens in de stad minder goed zijn verdeeld en hier relatief veel mensen en kinderen onder de lage-inkomensgrens leven.
- Ten slotte valt op dat in de Brainport regio minder mensen een opleiding, training of cursus volgen en daarmee aan hun vaardigheden werken.

Wij pleiten daarom voor een investeringsplan voor het versterken van de sociale structuur. Als bibliotheek kunnen wij hier een belangrijke rol in spelen.

2.2 Maatschappelijke vraagstukken

Om te kunnen profiteren van het succes van de stad, zijn basisvaardigheden onmisbaar voor alle inwoners.

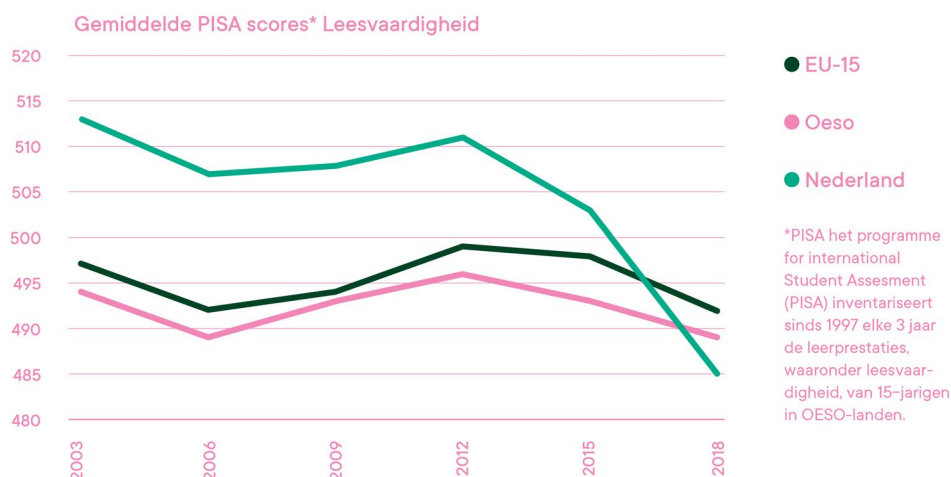
2.2.1 Leesvaardigheid en leesplezier dalen

In Eindhoven wonen naar schatting tussen de 17.000 en 21.000 **laaggeletterden**. Hiervan is twee derde autochtoon en heeft één derde een migratieachtergrond (Evenwicht en Energie, Coalitieakkoord gemeente Eindhoven, pagina 12). Zorgwekkend is dat hier jaarlijks nog eens 600 à 1.000 kinderen bijkomen die op hun 15e onvoldoende geletterd zijn om maatschappelijk goed te functioneren.

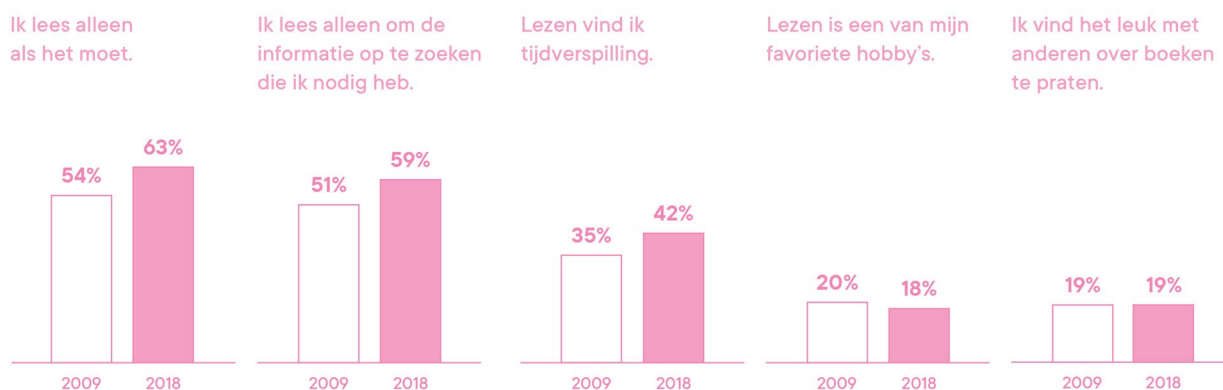
Uit recente cijfers blijkt dat de leesvaardigheid van Nederlandse kinderen achteruit holt. Op Vlaanderen na daalde de **leesvaardigheid** van middelbare scholieren tussen 2003 en 2018 nergens zo hard als hier. Inmiddels leest bijna een kwart van de vijftienjarigen zo slecht dat ze het risico lopen laaggeletterd de school te verlaten.

Dit bleek onlangs uit de nieuwste PISA-studie, een driejaarlijks vergelijkend onderzoek onder 600.000 leerlingen uit 77 landen (37 OESO-lidstaten en 40 partnerlanden). Bovendien is nergens het **leesplezier** zo laag als in Nederland (zie figuur 3). Bijna de helft van de vijftienjarigen vindt lezen tijdverspilling (Remie & Velthuis, 2020).

Nederlandse leerlingen zijn slechter geworden in lezen.



Percentage van Nederlandse 15-jarige leerlingen dat het (zeer) eens is met de stellingen.



Figuur 3: De leesvaardigheid en het plezier waarmee 15-jarige leerlingen lezen in Nederland is het laagst van alle OESO-landen.

2.2.2 Digitale geletterdheid raakt achterop

Zowel jong als oud worstelt met (het aanleren van) **digitale vaardigheden**.

“Ongeveer 11% van de Nederlanders van 16 tot 65 jaar heeft geen of weinig ervaring met de computer. Onder Nederlanders van 55 jaar en ouder is dit zelfs zo'n 20%. Van de laaggeletterden in Nederland kan ruim 30% niet goed omgaan met een computer.”

(Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2020).

De gevolgen hiervan zijn schrijnend. Laaggeletterden hebben meer kans om werkloos te worden en te blijven. Ze hebben vaak weinig sociale contacten en een slechtere gezondheid. Deze groep doet daardoor vaker een beroep op de overheid en zorgverleners. Deze contacten verlopen steeds meer via de digitale weg.

“Als dat contact niet goed gaat omdat de aanvrager niet digitaal vaardig genoeg is, vergroot dat de problemen van deze persoon. Zo kunnen schulden groeien, omdat mensen niet weten hoe ze een uitkering of toeslag aan moeten vragen. En als hun problemen toenemen, vergroot ook hun achterstand in de maatschappij.”

(Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2020).

Hoewel kinderen opgroeien met digitale technologie, blijkt toch dat zij niet alle mogelijkheden benutten en dat zij zich vaak onvoldoende bewust zijn van wat zij doen.

“De gemiddelde score voor digitale geletterdheid van leerlingen (naar inschatting van de leerkrachten) komt uit op een 4,9 (...) Deze score is aan de lage kant.”

(ECP, Monitor Digitale Geletterdheid PO, 2019).

Digitale geletterdheid (Schaal 1-10)



Figuur 4: Overall beeld: stand van zaken digitale geletterdheid. Brondata: ECP, Monitor Digitale Geletterdheid PO, 2019.

Leesvaardigheid en digitale geletterdheid zijn onmisbaar voor een stad die meer en meer leunt op een kennisintensieve economie. Ze zijn onmisbaar voor een samenleving van zelfredzame en betrokken burgers die zich willen blijven ontwikkelen.

2.2.3 Leven lang leren

De OESO concludeerde in 2017 dat deelname van volwassenen aan niet-formeel en informeel leren in Nederland hoger is dan het OESO-gemiddelde (54% heeft de afgelopen twee jaar een cursus gevolgd), maar lager dan in veel van de best-presterende landen. De OESO spreekt in het bijzonder zijn zorgen uit over hoe weinig laagopgeleide volwassenen blijven leren. Laagopgeleide volwassenen lopen volgens het onderzoek een bijzonder risico op baanverlies en marginalisering als ze zich niet bijscholen of geen nieuwe skills ontwikkelen. Het ROA (2018) laat zien dat de kloof tussen lager en hoger opgeleiden groot is en dat 25% van de werkenden nog nooit een cursus heeft gevolgd. (Leven lang ontwikkelen; voortgangsrapportage SER Actie-agenda, september 2019, pagina 5).

Zoals eerder genoemd, blijkt uit de studie van Raspe (Rabobank, 2019) dat er in Brainport ten opzichte van de rest van Nederland minder mensen (zie figuur 5) aangeven een opleiding, training of cursus te volgen en daarmee aan hun vaardigheden te werken.

Volgen mensen een opleiding?



Figuur 5: Volgen mensen een opleiding? Brondata: Rabobank, Universiteit Utrecht.

Juist in een stad als Eindhoven is het leven lang leren, en daarmee het onderhouden van kennis en competenties, belangrijk. Omdat vaardigheden snel verouderen, maar ook gezien de snelheid waarmee veel technologieën zich ontwikkelen.

3. DE BIBLIOTHEEK VERANDERT

3.1 We vinden onszelf opnieuw uit

Mensen zijn steeds meer op zichzelf aangewezen. Ergens ook wel logisch: je kunt tegenwoordig een oplossing vinden voor bijna elk probleem en een antwoord op elke vraag. Informatie is vrij beschikbaar, maar onzin ook. Niet iedereen in staat de stortvloed aan informatie te filteren. En – erger nog – voor sommige groepen is die informatie niet eens toegankelijk. Wij helpen mensen betrouwbare informatie te vinden en helpen hen die informatie om te zetten in praktische kennis en wijsheid.

Al eeuwenlang speelt de bibliotheek een centrale rol in het verzamelen, ontsluiten en delen van kennis. Daarmee leveren we een grote bijdrage aan de wijsheid en zelfstandigheid van mensen.

In 2015 zijn de waarden en de functies van de openbare bibliotheek vastgelegd in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorziening (WSOB, zie *bijlage 4: Maatschappelijke inkadering van de bibliotheek*). De volgende vijf maatschappelijke functies staan hierin beschreven:

- Het ter beschikking stellen van kennis en informatie.
- Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
- Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
- Het organiseren van ontmoeting en debat.
- Het laten kennismaken met kunst en cultuur.

De WSOB biedt veel ruimte voor lokale invulling en maatwerk.

De Bibliotheek Eindhoven bestaat sinds 1916, is een gecertificeerde en landelijk erkende bibliotheek en is aangesloten op de landelijke (digitale) infrastructuur. Omdat we een toekomstgerichte bibliotheek zijn die aansluit op de behoeften en ambities van de stad, hebben we een nieuwe missie en visie opgesteld en getoetst aan de hand van deskresearch, interviews met opiniemakers, gebruikers en niet-gebruikers van de bibliotheek (zie www.mijnbieb040.nl).

We [herformuleerden onze missie en positionering](#) op de volgende punten:

- Verschuiving van functie: van verzamelen van kennis naar ontsluiten en delen van kennis.
- Verandering van houding: van reactief instituut naar inspirerend instituut.
- Verbreding van de missie: ontwikkeling van menselijk potentieel en het verduurzamen van kennis.

3.2 Missie

Wij zijn niet alleen een gebouw vol boeken, we zijn een ontwikkelaar van mensen.

Wij bieden niet alleen informatie aan, we helpen mensen die informatie te filteren, te beoordelen, te begrijpen en om te zetten in praktische kennis en wijsheid.

Wij stimuleren mensen eerst zelfredzaam te worden en vervolgens om zichzelf verder te ontplooiën.

Daarbij past de volgende missie:

**Wij geven mensen
de mogelijkheden
zich te ontwikkelen.
Zo stimuleren we
zelfredzaamheid en
zelfontplooiing.**

De bibliotheek is een fijne plek om te studeren, elkaar te ontmoeten, lezingen bij te wonen, cursussen te volgen en aan workshops deel te nemen. We hebben een ideaalbeeld van onze fysieke en functionele ruimtes geformuleerd en werken de komende jaren aan het realiseren van die droom, samen met anderen.

Zie *bijlage 10: De bibliotheek als ontwikkelaar van mensen*.

3.3 Twee rollen: de bibliotheek als inhoudsregisseur en als inhoudsspecialist

We onderscheiden twee rollen voor onszelf. De **inhoudsspecialist** brengt verdieping aan in informatie en kennis, bijvoorbeeld door:

- onze specialistische kennis te delen;
- onze expertise van leerprocessen in te zetten;
- advies te geven over leren en ontwikkelen;
- trends en ontwikkelingen met maatschappelijke impact te volgen en te presenteren.

Als **inhoudsregisseur** werken we samen met anderen om kennis te bundelen en te verbinden met de vragen en maatschappelijke initiatieven die leven in de stad. We brengen de juiste partijen samen om zoveel mogelijk mensen te ondersteunen bij hun ontwikkeling. Dat doen we aan de hand van het volgende kader:

- We staan voor onze missie. We vinden dat ieder mens het recht heeft zichzelf te ontwikkelen. Daar maken we ons hard voor, bijvoorbeeld door het belang van zelfontwikkeling op de politieke agenda te zetten, of onder de aandacht te brengen in de media.
- We zijn er voor iedereen, ongeacht hun leeftijd, afkomst, achtergrond, levensfase of welvaartsniveau.
- We zetten aan tot reflectie, kritisch denken en bewust handelen. Niet alleen bij onze doelgroepen, maar ook bij onze partners.
- We kiezen geen partij in gevoelige kwesties, maar maken ons wel hard voor wat wij zien als fundamentele rechten van de mens.

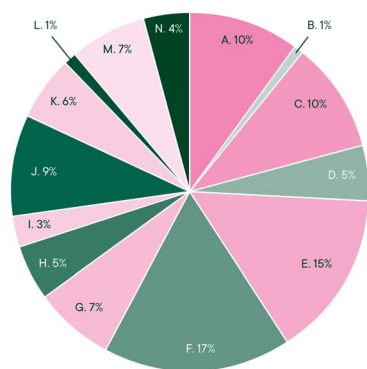
4. ONS BEREIK

4.1 De bibliotheek bereikt iedereen

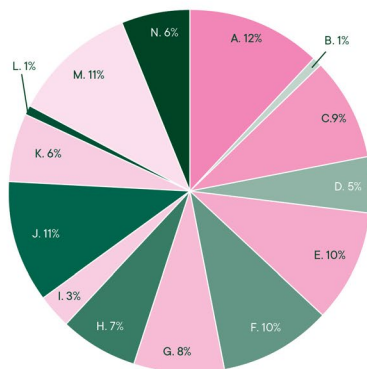
Het unieke kenmerk van de bibliotheek is dat wij er voor **iederéén** zijn. Daardoor weten we veel verschillende klantgroepen ons te vinden. Zie figuur 6 van het postcodeonderzoek uit 2019 naar verschillende klantprofielen. We bereiken alle groepen.

Bezoekers vs. leden (volwassen en jeugd) de Bibliotheek Eindhoven

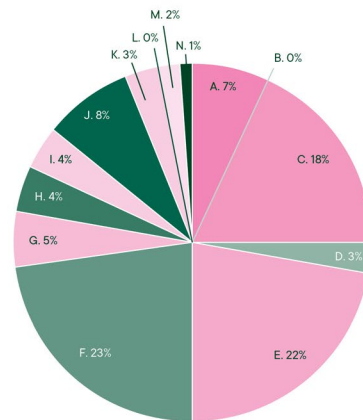
Profiel van onze bezoekers



Profiel van onze leden
volwassen leden



Profiel van onze leden
jeugdleden



A. Jonge Digitalen
B. Stedelijke Balanceerders
C. Samen Starten
D. Goed Stadsleven

E. Modale Koopgezinnen
F. Kind en Carrière
G. Sociale Huurders
H. Rijpe Middenklasse

I. Vrijheid en Ruimte
J. Gouden Rand
K. Elitaire Topklasse
L. Landelijk Leven

M. Welverdiend Genieten
N. Vergrijsde Eenvoud

*Mosaic is een marktsegmentatie-systeem dat huishoudens indeelt naar 14 typen die overeenkomen qua demografie, socio-economische kenmerken en levensstijl.

Figuur 6: Bezoekers vs. leden (volwassenen en jeugd) de Bibliotheek Eindhoven.

4.2 Wij zetten extra energie in op een zestal klantgroepen

Voor onze consumentenprofielen keken we naar de grootte en groei van groepen en wat we voor hen kunnen betekenen. Hiervoor gebruikten we demografische gegevens (gemeentecijfers), markt- en segmentatieonderzoek naar typen huishoudens in ons werkgebied (Whize) en klantenpanelonderzoek.

Met onze keuze voor onderstaande klantprofielen bereiken we 80% van de Eindhovenaren en sluiten we aan bij de dynamiek van de stad, een belangrijk uitgangspunt van onze toekomstvisie. De bibliotheek blijft een aantrekkelijke instelling voor iedere Eindhovenenaar, maar we hebben speciale aandacht voor een aantal grote en groeiende klantgroepen. Voor hen ontwerpen we actief onze producten en diensten.

4.2.1 Klantgroepen jeugd:

1. Kinderen van 0-4 jaar (voorschool).
2. Basisschoolleerlingen van 4-12 jaar.
3. Jongeren van 12-18 jaar.

We vinden alle kinderen belangrijk, maar kinderen tot 12 jaar geven we de meeste aandacht. Want als kinderen aan de basisschool beginnen met een taalachterstand, is deze later bijna niet meer in te halen (Broekhof & Nijhof-Broek, 2017, pag. 9). Datzelfde geldt voor een achterstand in digitale vaardigheden.

4.2.2 Klantgroepen volwassenen:

1. De genietende actieve senior (kinderen de deur uit).
2. De lager opgeleide bewoner van de volksere wijk (met of zonder kinderen).
3. Het startend hoogopgeleid (tech)talent (zonder kinderen of met kleine kinderen).

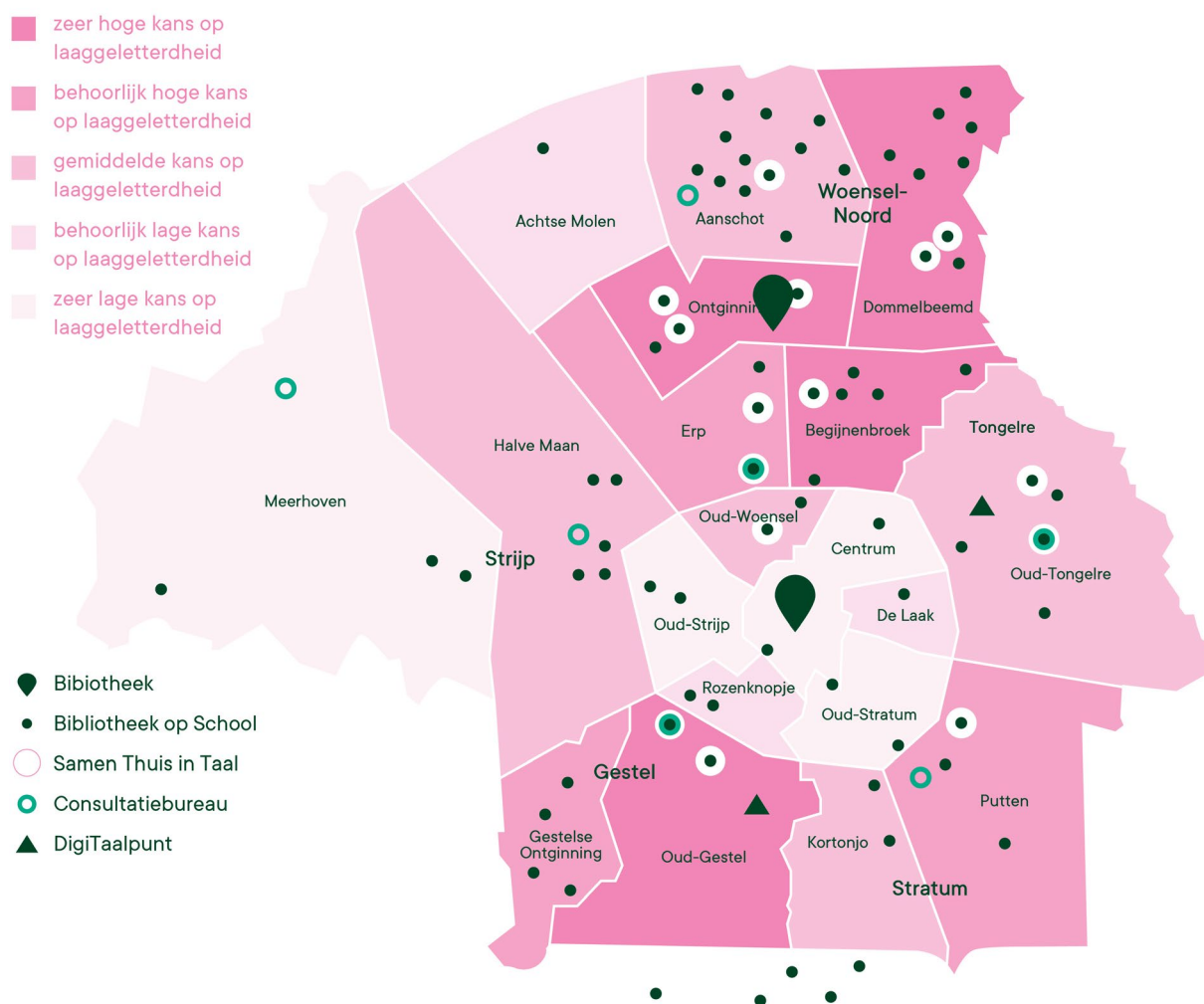
De tweede groep kozen we omdat ze een extra steuntje nodig hebben om gebruik te maken van onze diensten. De eerste en derde groep kozen we omdat het groeiende groepen zijn die al veel gebruikmaken van de bibliotheek en daar ook voor kunnen betalen.

Voor meer uitleg per groep zie *bijlage 4: Consumentenklantprofielen*.

4.3 Zo bereiken we de mensen

Bibliotheek Eindhoven biedt een netwerk-concept waarbij we diverse kanalen en middelen inzetten om onze missie te vervullen. We zijn aanwezig, verspreid over de hele stad. Dit zie je in figuur 7.

Aanwezigheid de bibliotheek Eindhoven (2019)



Figuur 7: Aanwezigheid de Bibliotheek Eindhoven (2019).

4.3.1 De Witte Dame

De publieke ruimte wordt steeds schaarser. Zelfs het gemeentehuis mag je alleen op (digitaal gemaakte) afspraak bezoeken. Wij zijn een van de weinige plekken waar je geen lid hoeft te zijn en niets hoeft te kopen of consumeren.

De bibliotheek is een plaats waar mensen stadsgenoten ontmoeten, waar je terechtkunt voor een lezing, advies bij het juridisch spreekuur, of waar je ervaringen uitwisselt met andere jonge ouders tijdens het borstvoedingscafé of de voorleesmiddagen. Een plek waar je rustig geniet van koffie met een tijdschrift en waar je je niet ongemakkelijk voelt als je alleen bent. Een plek waar je uren kunt studeren en bijles kunt geven of krijgen. Dit is zomaar een greep uit wat er allemaal te doen is. Onze website, nieuwsbrieven, programmaboekjes en ons [beeldjaarverslag 2019](#) geven een completer beeld.

Het gastvrije hart van de bibliotheek is het bibliotheekcafé. Iedere dag geven we met een enthousiast team onze gasten een welkom gevoel. We zijn officieel een 'Geluksplek' in Eindhoven. Kortom: volop redenen voor een bezoek. Daar maken ieder jaar dan ook zo'n 350.000 mensen (2019) gebruik van: van jong tot oud, van rijk tot arm en van praktisch tot theoretisch opgeleid.

Toegankelijkheid en faciliteiten van de Witte Dame

- De publieksruimte in de Witte Dame bedraagt 2.340 vierkante meter.
- We zijn nu 54 uur per week gratis toegankelijk voor iedereen, zo'n 350 dagen per jaar.
- Het jeugdabonnement tot 18 jaar is gratis.
- Wij bieden drie abonnementen aan voor volwassenen die gemak en comfort bieden en die passen bij de huidige tijd. De boetes zijn afgeschaft en de leentermijnen verlengd naar vier weken. Voor de prijs van een paar boeken heb je het hele jaar door onbeperkt toegang tot een wereld vol kennis en verwondering.
- Er is een theater/stilteruimte voor groepen tot 50 personen.
- We hebben 104 studie- en werkplekken. Ook in het weekend en op vrijdagavond
- We bieden 39 computerwerkplekken voor volwassenen en zes computerwerkplekken voor kinderen.
- We bieden basisfaciliteiten zoals kopieer- en printvoorzieningen en een bruisend Bibliotheekcafé.
- We hebben een leeshoek met dagbladen en tijdschriften.
- Er is gratis Wi-Fi en (tegen een kleine vergoeding) internet op desktopcomputers.

4.3.2 Bibliotheek op SPIL

Om deel te kunnen nemen aan de samenleving is het belangrijk goed te kunnen lezen en schrijven. Dat niet alleen: je moet in staat zijn om de juiste informatie te verwerven en te verwerken. Essentiële vaardigheden waar je zo jong mogelijk mee moet beginnen.

Alle schoolgaande kinderen in Eindhoven en alle kinderen die bij een kinderopvang zitten, genieten van een prachtige collectie op school. Een kast met boeken gaat pas leven als er met aandacht en plezier mee gewerkt wordt. Vandaar dat we ook de komende beleidsperiode investeren in de koppeling tussen mens en materieel, door de inzet van een professionele mediacoach.

Per SPIL-locatie maken wij maatwerkafspraken en afspraken over de voortgang en resultaten. Samen met de school bepalen we het aanbod: iedere locatie is uniek. Wij zorgen voor een spannend, actueel en toegesneden aanbod van boeken per SPIL-centrum. En we helpen leerkrachten, pedagogisch medewerkers en ouders om hun kennis op het terrein van leesplezier, leesbevordering en digitale geletterdheid op peil te houden of te vergroten.

Bibliotheek op SPIL in een notendop:

- De bibliotheek zit op 67 Eindhovense SPIL-centra. Daarnaast bieden we een collectie aan op drie onafhankelijke kinderopvangcentra.
- Elk SPIL-centrum krijgt ondersteuning van een mediacoach.
- De collectie is gericht op kinderen van 0 tot 13 jaar.
- De bibliotheek betaalt gemiddeld vier boeken per leerling. Scholen kunnen tegen kostprijs de collectie zelf aanvullen.
- Er zijn minimaal 1.000 boeken per SPIL-centrum. Bij het speciaal onderwijs zijn dat 750 tot 1.000 boeken.
- In de SPIL-centra zijn 122.500 materialen beschikbaar. Naast boeken bieden we ook lesmaterialen en lesondersteuning.
- Tweejaarlijks vervangen we een derde van de collectie en vier keer per jaar vullen we de collectie aan met actuele titels.
- Iedere Bibliotheek op SPIL heeft een uitleensysteem.
- Alle kinderen en leerkrachten hebben gratis bibliotheekpassen.
- We organiseren trainingen voor voorleescoördinatoren en pedagogisch medewerkers.

Meer over Bibliotheek op SPIL lees je in *bijlage 6: dBOS*.

Hoewel de bibliotheken op SPIL-centra veel bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen, zijn ze geen vervanging voor de verdwenen wijkvestigingen. Dit blijkt ook uit de evaluatie van de Bibliotheek op SPIL:

“De bibliotheken hebben de kinderen van het SPIL-centrum als doelgroep. Andere kinderen en volwassenen uit de wijk moeten voor het lenen van boeken veelal naar de centrale bibliotheek in het centrum van Eindhoven. Dit kan de drempel om te lezen verhogen.”

(Oberon, 2018, pag. 14).

4.3.3 Wijken en buurten

Met het sluiten van de wijkvestigingen verdwenen onze gebouwen. De gemeente en buurtvrijwilligers richtten bewonersbibliotheken op. Onze leden kunnen hier gereserveerde boeken inleveren en afhalen. Maar de geluiden over het gemis van onze wijkvestigingen bleven. In april 2018 gaven we hier gehoor aan. We startten met Expeditie E in winkelcentrum WoensXL. Een plaats waar ouders makkelijk met hun kinderen terechtkunnen en die goed te bereiken is voor ouderen.

Door onvoldoende indexering de afgelopen én de komende jaren, en door toenemende financiële verplichtingen vanwege toenemende eisen (WAB, AVG, codes) zal Expeditie E, vanaf januari 2021 onbemensd draaien en in februari 2022 sluiten.

We zijn ook regelmatig op allerlei plaatsen aanwezig: bij evenementen, onderwijsbeurzen en (wijk)initiatieven, zoals de Maker Faire, het Groot Letterfestival, de Expatfair en Leren in Brainport. Je ziet ons ook in de stad met eigen initiatieven als het WEET IK VEEL!-festival en het Tech & Play Kids Festival.

We werken samen met andere partijen als consultatiebureaus, taalpunten en buurthuizen om specifieke doelgroepen beter te bereiken.

4.3.4 Bibliotheek thuis

Naast de haal- en brengservice via de bewonersbibliotheken kunnen klanten hun online bestelde boeken tegen een vergoeding thuis laten bezorgen. Ook op andere manieren overbruggen we de afstand. Thuis kunnen leden gebruikmaken van een steeds groter en breder online aanbod in de vorm van e-books, luisterboeken, webinars, e-learning, de digitale makersplaats en nog veel meer.

5. ONS AANBOD

In dit hoofdstuk werken we uit wat we de stad bieden. Het ontwikkelen van mensen is een groot en abstract doel. Wij geven mensen energie om in beweging te komen en slim gebruik te maken van alle mogelijkheden die wij bieden. Dat doen wij op vier manieren: we *delen*, *inspireren*, bieden *verdieping* en laten mensen nieuwe dingen *ervaren*. Om meer richting te geven aan onze missie en onze rollen, werken we met drie thema's:

- **Taal**
- **Digitaal**
- **Mens & Samenleving**

5.1 Taal

Taal staat aan de basis van onze ontwikkeling. Het zorgt dat we elkaar begrijpen en informatie overdragen en ontvangen. Taal en lezen dragen bij aan het vergroten van onze wereld. Taal verbindt en zorgt dat mensen zich eerder thuis voelen op een nieuwe plek.

Gezien de verhoogde instroom van kenniswerkers en arbeidsmigranten in Eindhoven, richten we ons ook op andere talen. We bieden kinderboeken en taalspelletjes in diverse talen, van Chinees tot Italiaans. Aangesproken en voorgelezen worden in de moedertaal, vergroot de taalvaardigheid van kinderen. Het aanbod Engelstalige jeugdboeken is, in samenwerking met Reading Pier, uitgebreid om de vele internationale bezoekers van dienst te zijn. We kijken met de gebruikers hoe we onze anderstalige collecties voor volwassenen vorm kunnen geven.

5.1.1 Activiteiten en projecten

Een effectieve aanpak van laaggeletterdheid is alleen mogelijk als we 'dweilen met de kraan open' voorkomen. Samen met diverse partners, zoals bijvoorbeeld het onderwijs, kinderopvang en ouders, proberen we de toename van laaggeletterden op duurzame wijze terug te dringen.

In het Stadsplan basisvaardigheden 2019–2023 (Gemeente Eindhoven, 2019) stelden de gemeente, het Ster College en de Bibliotheek Eindhoven een gezamenlijk doel:

“We willen basisvaardigheden van inwoners versterken om hun zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en doorstroom naar werk of kans op het behoud van werk te vergroten. We willen ertoe bijdragen dat inwoners van Eindhoven over voldoende basisvaardigheden beschikken om deel te nemen aan de samenleving op een manier die goed bij hun identiteit, vaardigheden en leven past.”

Het is de gezamenlijke ambitie om jaarlijks tenminste 1.700 laaggeletterde Eindhovenaren te bereiken. We zetten in op preventie, het vergroten van het bereik van laaggeletterden met Nederlands als eerste taal, een passend permanent aanbod en bewustwording.

Wij vinden plezier belangrijk in taalontwikkeling. Als kinderen en volwassenen plezier beleven aan taal, bijvoorbeeld als ze nieuwe woorden leren of zich verliezen in een mooi verhaal, dan begrijpen ze een taal veel beter en sneller. Ons wekelijkse Taalcafé draagt ook bij aan taalplezier. Hier ontmoeten mensen elkaar om te kletsen en spelletjes te spelen, zodat ze op een leuke manier werken aan de beheersing van het Nederlands.

We streven naar de aanwezigheid van deskundige medewerkers op alle afdelingen van de bibliotheek om zo leesadvies te geven, ook aan kinderen en ouders. Op alle SPIL-centra is een mediacoach aanwezig om de professionals te adviseren op het gebied van leesplezier.

We faciliteren samen met het Ster College taalpunten in de stad. Klanten krijgen daarmee beeld van het taalaanbod in Eindhoven en kunnen het aanbod kiezen dat het beste bij hun behoefte past.

Voor kinderen van 0 tot 13 jaar ontwikkelden we een doorlopende leeslijn, gericht op taalplezier. De mediacoach bekijkt samen met de (voor)leescoördinator welke projecten goed aansluiten bij de situatie van het SPIL-centrum. Kijk voor het volledige aanbod in onze [webshop](#). Ook organiseren wij allerlei activiteiten in de Witte Dame en Expeditie E voor kinderen, ouders, leerkrachten of vrijwilligers. Bijvoorbeeld een speeddate met kinderboeken, spreekuur logopediste, minicongres dyslexie en diverse inspiratieavonden over bijvoorbeeld leesproblemen.

Ondersteuning van leesbevordering en promotie van de lees- en literaire cultuur behoort ook in de komende jaren tot de kern van de dienstverlening van de bibliotheek. We werken hierin samen met boekhandel Van Piere en het Natlab. We organiseren literaire- en leesbevorderende activiteiten, zoals lezingen van bekende auteurs, de verkiezing van de stadsdichter, een schrijfwedstrijd en poëziemiddagen. Vanzelfsprekend nemen we deel aan landelijke campagnes, zoals Nederland Leest, de Nationale Voorleesdagen en de Kinderboekenweek.

Collectie jeugd/jongeren

- De Witte Dame biedt een jeugdbibliotheek als achtergrondcollectie voor de bibliotheek op school én voor kinderen die de bibliotheek met hun ouders bezoeken. Ook als de school gesloten is.
- De Witte Dame biedt 26.300 jeugdmaterialen.
- We bieden de jeugd 4.200 e-books en toegang tot diverse databanken.
- Een Young Adult-hoek met een “lezen voor de lijst”-afdeling.

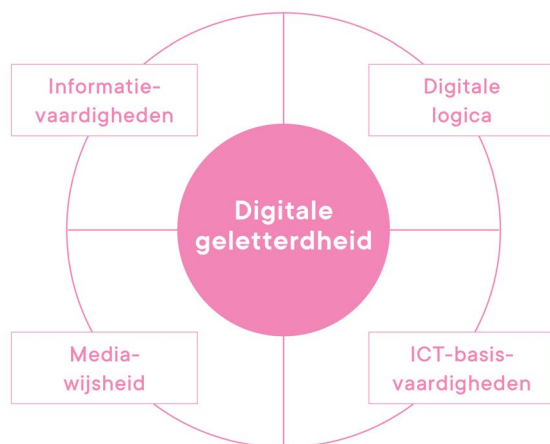
Collectie volwassenen

- De nadruk bij de collectie ligt op actualiteit en inspiratie. Actuele titels zijn ruim voorradig.
- De collectie is ingedeeld in tien werelden met fictie en non-fictie: Kunst, Eindhoven, Literatuur & Cultuur, Reizen, Wetenschap, Leven & Liefde, Beeld & Geluid, Spannend & Actief, Nederlands leren en Engels.
- De interactieve Erfgoedtafel biedt verhalen rondom de ontwikkeling van Eindhoven.
- Het tarief voor IBL-aanvragen (materialen uit andere bibliotheken) is kostendekkend.
- De de volwassenencollectie bestaat uit:
 - 50.500 boeken in de werelden, 2.800 boeken in depot en 26.000 e-books
 - 26 e-readers
 - 4.200 luisterboeken via een app
 - 146 tijdschriftabonnementen en 13 krantenabonnementen
 - diverse databanken
 - 1.450 dvd's
- We bieden een Internationaal-georiënteerde collectie: Engelstalige boeken, PressReader (6.000 kranten en tijdschriften uit 100 landen in 60 talen) en Borrow Box (750 Engelstalige e-books en 40 audioboeken).
- We bieden de service Passend lezen voor volwassenen en kinderen met een leesbeperking: 75.000 gesproken boeken en 125 gesproken titels van populaire kranten en tijdschriften, hoorspelen en hoorcolleges.
- We bieden een NT1-collectie, voor Nederlandssprekenden die de taal niet goed beheersen (laaggeletterden).
- We hebben een uitgebreide collectie voor NT2: niet-Nederlands sprekende mensen die de taal willen leren.

5.2. Digitaal

Welke kennis en vaardigheden zijn essentieel in onze snel veranderende maatschappij? Veel van deze vaardigheden zijn door Kennisnet en SLO samengevat in het model '21e-eeuwse vaardigheden'. Binnen deze vaardigheden is digitale geletterdheid een belangrijk onderdeel, uitgesplitst in ICT-(basis)vaardigheden, mediawijsheid, informatievaardigheden en computational thinking. Het aanbod van de bibliotheek op het gebied van digitale vaardigheden is de afgelopen jaren sterk geprofessionaliseerd en afgestemd op dit model.

Digitale geletterdheid, model SLO en Kennisnet.



Figuur 8: Digitale geletterdheid, model SLO en Kennisnet.

In een tijd waar digitale vaardigheden steeds belangrijker worden, nemen wij onze verantwoordelijkheid. Wij bieden programma's en hulp voor alle leeftijden. De ene vaardigheid kan vaak niet zonder de andere. Als je op zoek gaat naar informatie op het internet móet je de computer bedienen, weten waar en hoe je informatie online zoekt en beoordeelt, en hoe je deze online op een juiste manier deelt.

5.2.1 Activiteiten en projecten

Wij zien het als onze taak om brede hulp en voorlichting te bieden aan alle Eindhovenaren als het gaat om digitale diensten van rijks- en gemeentelijke overheid. Dit realiseren we alleen als we samenwerken en dicht bij de mensen in de wijken komen. We organiseren DigiCafés in de Witte Dame en in de wijk en geven de cursussen Klik & Tik en Digisterker in de Witte Dame en de wijken.

We willen een groter publiek bereiken, door een afwisselend en gevarieerd aanbod. Bijvoorbeeld tijdens onze festivals voor kinderen, de Media Ukkie Dagen, met workshops en door de aanwezigheid van pc's in de Witte Dame, het Cinekid AppLab en educatieve games op de jeugdafdeling. De jongste kinderen zetten door het spelen met Coderups of Beebots de voorbereidende stapjes richting coderen en programmeren.

We vinden het belangrijk om bezoekers kennis te laten maken met nieuwe ontwikkelingen zoals virtual reality en 3D-printen in de Makersplaats. Maar ook met nieuwe digitale informatiedragers, zoals de digitale erfgoedtafel.

Om kinderen bij het oefenen van hun informatievaardigheden te helpen, geven we bijvoorbeeld workshops op scholen. Ook de spreekbeurtenhulp via de website is een dienst die hierop aansluit. Verder onderwijzen we de jeugd hoe je nepnieuws herkent, en adviseren wij ouders over mediaopvoeding.

We hebben een doorgaande lijn informatievaardigheden ontwikkeld voor het primair onderwijs, die bestaat uit de projecten Wegwijs en Vindingwijs. Als vervolg op deze projecten ontwikkelden we samen met het bedrijf Moved een onderwijstool: Brainy. Dit willen we implementeren in het primair en voortgezet onderwijs.

De komende jaren ligt de focus van het digitale educatieve programma van de Bibliotheek op SPIL op informatievaardigheden. Deze jas zit ons als gegoten, we zijn al sinds oudsher gids in informatieland. Mediacoches ondersteunen ouders en professionals om kinderen vroeg kennis te laten maken met het zoeken, selecteren, beoordelen en verwerken van informatie. Een belangrijk onderdeel binnen het curriculum dat vanaf 2021 gaat gelden. Hiermee sorteren we voor op de toenemende vraag om ondersteuning op dit gebied.

5.3 Mens & samenleving

Informatie en kennis zijn essentieel voor zelfontwikkeling. Binnen het thema Mens & Samenleving definieerden wij de volgende aandachtsgebieden: Leren & Opvoeden, Gezondheid, Zingeving & Filosofie, Kunst & Cultuur, Mens & Natuur, Wetenschap & Techniek, Democratie & Politiek, Economie & Arbeid, Sociale Identiteit en Erfgoed. Onderwerpen die mensen helpen hun welvaart en welzijn te vergroten en actief deel te nemen aan de samenleving.

5.3.1 Activiteiten en projecten

Onze boekencollectie biedt de mogelijkheid tot verdieping. Daarnaast bieden we rondom deze aandachtsgebieden een gevarieerd programma aan:

- Lezingen over maatschappelijk relevante onderwerpen, zoals de lezing over duurzaamheid van Jan Terlouw en de lezingen in samenwerking met de GGZe over veelvoorkomende psychische problematiek.
- Debatten rond actuele en of lokale onderwerpen, zoals tijdens onze Tegenlicht MeetUp 040 of filosofische workshops.
- Webinars en (online) cursussen. Die door corona een extra impuls kregen.
- Spreekuren, zoals Jureka, waarbij deskundigen advies geven over juridische zaken, het Servicepunt Leren & Werken en het DigiTaalpunt voor mensen met een (digi) taal vraag.
- Ontmoetingen stimuleren we in Werken aan Werk en de Human Library.

Om een completere indruk te krijgen van ons aanbod en thema's zie *bijlage 7: Programmaboekje 2020-1* en pagina 71-75 van *bijlage 10: De Bibliotheek als ontwikkelaar van mensen*. Wij passen ons programma voortdurend aan op de behoefte en wensen van de stad.

6. ONZE DOELEN

6.1 Taal

Operatie (jaarlijks)

1. 1 miljoen boeken en 45.000 e-books uitlenen.
2. Aanbod voor internationals (Pressreader en Borrowbox).
3. Inzet circa 13 fte mediacoaches op 67 SPIL-centra.
4. Jaarlijks een schrijfwedstrijd, verkiezing van de stadsdichter of de organisatie van een literair event met anderen.
5. Deelname van 50 mensen per week aan het Taalcafé.

Innovatie

1. Programma ontwikkelen voor het voortgezet onderwijs samen met Stichting Lezen.
2. What's Next (digitaal hulpmiddel om andere boeken te ontdekken) uitrollen.

6.2 Digitaal

Operatie (jaarlijks)

1. 500 digitale educatieve materialen uitlenen.
2. 250 mensen in het DigiCafé op weg helpen.
3. 60 mensen nemen deel aan de cursussen en workshops Digisterker, Klik & Tik.
4. Doorlopende leerlijn digitale vaardigheden aanbieden aan ruim 20.000 kinderen in SPIL-centra.
5. Deelname aan landelijke campagnes zoals de Media Ukkie Dagen en de Week van de Mediawijsheid.

Innovatie

1. Brainy uitrollen op minimaal 30 scholen (Fontys kind & educatie, Hogeschool de Kempel).
2. Digitale Schoolbibliotheek ontwikkelen (met de Koninklijke Bibliotheek, PO-raad, Cubiss).
3. Digitaal informatiepunt opzetten (met de Koninklijke Bibliotheek en De Manifestgroep).

6.3 Mens & Samenleving

Operatie (jaarlijks)

1. 475 lezingen, informatiebijeenkomsten of debatbijeenkomsten organiseren.
2. Deelname en zichtbaar zijn op vijf evenementen in de stad.
3. De programmering verder digitaliseren met webinars en online cursussen.

Innovatie

1. Internationaal programma samenstellen.
2. Social Innovation Center 'Smart work' (met Fontys HRM/Psychologie) opzetten.
3. Samenwerking met TU/e Expertise Centrum rondom Leven Lang Leren vormgeven.
4. Digitaal platform Leven Lang Ontwikkelen (community-building).
5. Stedelijke redactieraad vormen met stakeholders voor programmering.
6. Stedelijk programma creativiteit met BIS-instellingen vormgeven.

6.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Operatie (jaarlijks)

1. 150 vrijwilligers en 15 stagiaires begeleiden.
2. 10 leerwerktrajecten aanbieden.

Innovatie

1. Keurmerk Goed Geregeld (voor vrijwilligers) aanvragen.
2. Samenwerking met Ergon/Participatiebedrijf voor leerwerktrajecten.
3. Aanbod voor inburgeraars ontwikkelen (ism sociaal domein Gemeente Eindhoven).

6.5 Klanten en medewerkers

Tevredenheid leden en bezoekers (eigen NPS-onderzoek)

	2017	2018	2019	2021 t/m
Abonnees volwassen	NPS + 13	NPS + 19,5	NPS + 27,1	NPS + 30
Jongeren 13-18 (+ ouders)	NPS - 5	-	-	NPS + 0
Bezoekers activiteiten	-	NPS + 14	-	NPS + 18

Bezoek Eindhovense culturele instellingen

(% bevolking volgens digipanel vanaf 15 jaar)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2021 t/m	2024
Bibliotheek	26%	18%	17%	17%	16%	20%	17%	nbn	17%	

Rapportcijfers Eindhovense culturele instellingen (digipanel vanaf 15 jaar)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2021 t/m 2024
Bibliotheek	7,5	6,9	7,2	7,4	7,5	7,6	nmb	7,5
Gemiddeld	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6	7,7	nmb	

Medewerkerstevredenheid

2013	2015	2018	2021 t/m 2024
5,9	7,2	8,05	8

6.6 Algemeen

Daarnaast stellen we ons de volgende vier jaren de volgende doelen:

- Onze toekomstvisie verder uitwerken met partners en daardoor een stevigere positie verwerven in de ontwikkeling van de stad en de basis te leggen voor een Sociaal structuurversterkingsprogramma à la Brainport.
- Samen met Expat Center, Eindhoven365, Studio040 een nieuw inhoudelijk en fysiek concept te ontwikkelen (Hotspot).
- Onze drie thema's inhoudelijk verder uitwerken, per doelgroep doelen specificeren en aanbod bepalen, en partners verbinden aan thema/doelgroep/doelen en programmering.
- Financieel gezond blijven (het meerjarendeckingsplan is daarbij leidend).
- Blijven investeren in stedelijke samenwerking met BIS-instellingen (inhoud, marketing en lobby).
- Blijven investeren in regionale samenwerking: bundelen staffuncties en regiodealproject Bouwen Aan de Bibliotheek van de Toekomst (nieuwe verhouding tot gebruikers en bezoekers, een groter bereik en meer inkomsten door nieuwe verdienmodellen).
- Werken aan de doorontwikkeling van de bibliotheekorganisatie met een transitieprogramma.

7. ONZE MANIER VAN WERKEN

Eindhoven ontwikkelt zich en verandert. Wij duiden de maatschappelijke vraagstukken waar wij bijdragen. Daarnaast pakken wij onze rol in de ontwikkeling van Eindhoven als geheel. Daarin is ook onze manier van (samen)werken binnen de organisatie en met partners essentieel.

7.1 Maatschappelijke verantwoord ondernemen

Wij leven de **Governance Code Cultuur** na. We vertaalden deze code in concrete acties en legden die afspraken vast in een beleidsnotitie (*bijlage 8: Code Cultural Governance*). Jaarlijkse houden we een interne audit waarin we de wetten en codes waaraan wij moeten voldoen tegen het licht houden en actualiseren.

Wij onderschrijven de vijf kernwaarden uit de **Fair Practice Code**: solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie. Een gezonde arbeidsmarkt in de culturele sector vinden wij van groot belang. Wij geven dit vorm door ons aan de CAO openbare bibliotheken te houden, maar ook bij de inhuur van externen. We betalen een eerlijke vergoeding en leggen de afspraken vast in een contract.

We vinden persoonlijke ontwikkeling voor iedereen belangrijk en helpen mensen door stageplaatsen en vrijwilligerswerk om hun leerdoelen te behalen. We hebben een vrijwilligersbeleid en een vrijwilligerscoördinator. In 2020 vragen wij het **Keurmerk Goed Geregeld** voor vrijwilligers aan.

Culturele diversiteit is voor een bibliotheek van oudsher al een gegeven. Via het onderwijs bereiken wij kinderen (en hun ouders) van alle mogelijke culturele achtergronden. Toch zien we mogelijkheden voor verbetering volgens de **Code culturele diversiteit**. We hebben aandacht voor alle vier pijlers: Programma, Publiek, Personeel en Partners.

Wij vliegen het verbeteren van de culturele diversiteit op twee niveaus aan:

- Samen met de andere culturele instellingen werken we aan een beter publieksbereik in de hele stad. We spannen ons extra in om doelgroepen te bereiken die vanuit hun cultuur minder vanzelfsprekend gebruikmaken van onze diensten door deze beter af te stemmen op hun behoeften.
- We streven in ons vrijwilligersbeleid en ons personeelsbeleid diversiteit na.

We zijn geaudit voor het **PSO-certificaat** en hebben trede 2 behaald.

7.2 Cultureel ondernemerschap

Bibliotheek Eindhoven is een bibliotheek in transitie. Van een traditionele, uitvoerende instelling worden we steeds meer een cultureel ondernemer. Een nieuwe positie voor ons én onze opdrachtgevers.

“Bibliotheeken moeten vertrouwd raken met ondernemerschap, businessmodellen en nieuwe vormen van publiek-private samenwerking. Ook gemeenten dienen op dit terrein kennis en vaardigheden te ontwikkelen, zodat zij een stimulerend beleid kunnen voeren en onbedoelde belemmeringen voor cultureel ondernemerschap kunnen wegnemen.”

(VNG, Lokaal bibliotheekwerk; een handreiking voor gemeenten, april 2015, pag. 69)

Wij maakten de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling door. Ook groeiden onze inkomsten buiten subsidies om. We brachten het percentage van de omzet dat de Belastingdienst als commercieel bestempeld in kaart. Als we deze activiteiten en inkomsten binnen de huidige exploitatie van de Stichting de Bibliotheek Eindhoven houden, ontstaan risico's.

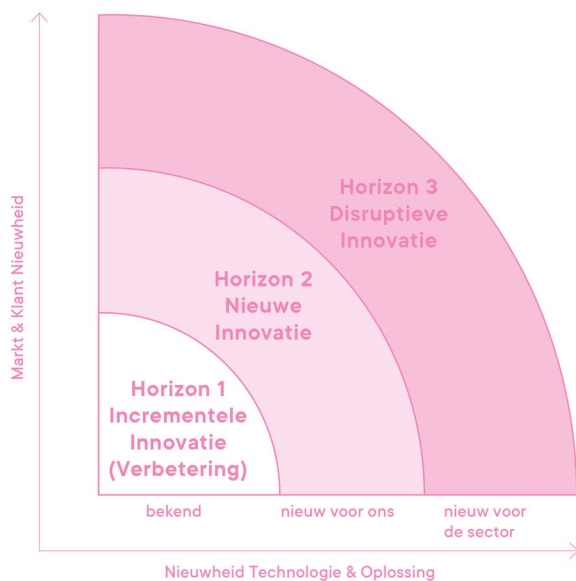
Om deze risico's te ondervangen, nieuwe verdienmodellen te verkennen en nieuwe inkomsten te genereren, riep wij in januari 2020 een Steunstichting in het leven. De risico's worden uit de Stichting Bibliotheek Eindhoven gehaald en ondergebracht bij de Steunstichting. De voordelen komen vervolgens ten goede aan het bibliotheekwerk van Bibliotheek Eindhoven. De Steunstichting geeft cultureel ondernemerschap handen en voeten. Door te innoveren en te ondernemen, draagt zij bij aan de toekomstbestendigheid van de bibliotheek Eindhoven. De Steunstichting is geen 'normale' stichting: zij brengt maatschappelijke producten en diensten voort, onderschrijft de diverse codes (diversiteit, cultural governance en fair practice code) en streeft tegelijkertijd naar een financiële meerwaarde.

We investeren in de toekomst door menskracht en middelen vrij te maken voor de Steunstichting. Deze investering wordt later terugbetaald aan de Stichting Bibliotheek Eindhoven. Daarnaast zetten we in op regionale samenwerking met andere bibliotheken, zoals het gezamenlijk beheer van een uitleensysteem en het combineren van staffuncties.

7.3 Innovatie

De bibliotheek van nu is een totaal andere bibliotheek dan die van tien jaar geleden. Afgelopen jaren investeerden we in innovatie met ons innovatieteam 'Expeditie Anton' en ons identiteitstraject, maar ook door onze inspanningen in het vernieuwen en verbeteren van onze branche. En dat blijven we doen. We onderscheiden drie niveaus van innovatie, zie figuur 9.

3 Horizons model



Figuur 9: Brondata: McKinsey Quarterly - Enduring Ideas: the three horizons of growth.

De komende jaren leggen we de nadruk op Horizon 2, nieuwe innovatie: de technologie of oplossingen zijn bekend, maar nog niet bij onze organisatie. Markt en klanten zijn niet nieuw, maar wel voor ons.

We gaan aan de slag met:

- het uitwerken van inhoudsspecialisme op het gebied van Taal en Digitaal;
- het vormgeven van de rol Inhoudsregisseur Mens & Samenleving (programming);
- een plan met stakeholders voor fysieke ruimte/locatie en functionele ruimtes;
- innoveren (nieuwe producten en diensten) op onze gekozen klantprofielen en institutionele klanten (bedrijven/organisaties).

Horizon 3 (disruptieve innovatie) is het toepassen van kennis uit andere sectoren en het realiseren van product- en diensteninnovaties die buiten de bibliotheeksector vallen.

7.4 Samenwerking

De complexiteit van maatschappelijke vraagstukken in combinatie met de teruglopende publieke middelen, vereisen intensievere vormen van samenwerking. Samenwerken is noodzakelijk op alle niveaus: van strategisch tot operationeel. Het kost tijd (zoeken naar gemeenschappelijke belangen) en vereist specifieke competenties en vaardigheden.

De volgende thema's zijn aangrijpingspunten voor samenwerking:

- Op kennis en inhoud: Taal, Digitaal en Mens & Samenleving.
- Functionele en fysieke ruimte. Bijvoorbeeld onze samenwerking met Expat Center, Brandstore/Eindhoven365, Studio040.

- Het bereiken van de klantprofielen uit ons strategisch marketingplan.
- Samenwerking met culturele BIS-instellingen: bereik/marketeers, diversiteit, participatie en het stedelijk programma creativiteit.
- Regionale samenwerking tussen bibliotheken in de Brainportregio: Bouwen aan de bibliotheek van de toekomst. Vorm en inhoud geven aan de diverse wettelijke functies van de bibliotheek met een passende regionale digitale infrastructuur. Een eigentijdse, regionale infrastructuur voor een leven lang ontwikkelen is in onze visie een voorwaarde om burgers zelf controle te geven. Een infrastructuur voor Leven Lang Ontwikkelen biedt een 'plek', waar je voor het eerst mee in aanraking kwam als jongere en waar je je hele leven terugkomt, omdat je er altijd goed geholpen wordt en er altijd iets te beleven valt. De samenwerkende Brainport-bibliotheken hebben alle kennis en mogelijkheden in huis om deze infrastructuur te vormen en iedereen actief mee te laten doen. Met behulp van de middelen uit de regiodeal gaan we werken aan de vormgeving van de Bibliotheek van de Toekomst.
- Innovatie op Horizon 3 (buiten de sector op het niveau van de stad met partners als Sint Lucas, TU/e, DAE, Fontys en vele anderen).
- Data-analyse en artificial intelligence.

7.5 Transitieprogramma en organisatieontwikkeling

Onze toekomstvisie, zoals beschreven in de herpositionering '[De bibliotheek als ontwikkelaar van mensen](#)' is gericht op 2028 en verder. Een toekomstvisie zonder concrete doelen is een fata morgana. Om niet te verzanden in de waan van de dag, waarbij 'Urgent' het wint van 'Belangrijk' en de focus op het 'Waarom' en het 'Voor wie' verloren gaat, werken we in een Transitieprogramma concrete doelen uit voor de komende jaren.

Met onderstaande thema's gaan we aan de slag:

- Inhoud (deskundigheid/kennisontwikkeling): kennis en vaardigheden.
- Sturing/eigentijdse manier van werken: zelfsturing/wendbaarheid en leiderschap.
- Samenwerking (netwerkorganisatie): interne en externe netwerkorganisatie.
- Communicatie/betekenisgeving: interne kennisdeling en benaderen consumenten en extern grotere bekendheid en impact.
- Beter benutten van talent.
- Verbeteren van interne informatievoorziening.
- Diversiteit.
- Financiële ruimte voor vernieuwing.
- Fysieke ruimte: meer ruimte en functionele ruimten.

8. FINANCIËN

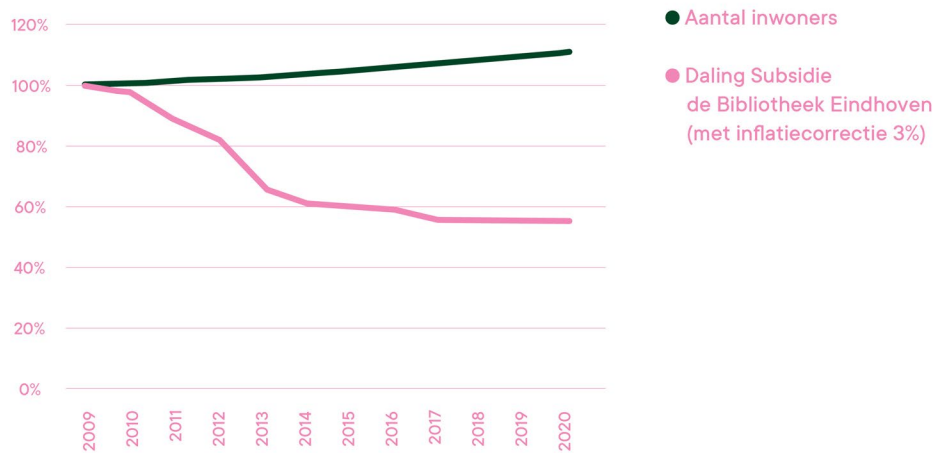
8.1 Uitgangspunten meerjarenbegroting

- Onze financiële opgave, verdeeld over de komende vier jaren, bedraagt in totaal zo'n € 2.000.000.
- In onze begroting zit ook een forse subsidie van de vastgoedeigenaar van de Witte Dame. Wij betalen per m2 een kaal bedrag van € 57, zonder jaarlijkse index. De marktwaarde per m2 bedraagt minimaal € 157. Inclusief kantoorruimte huren we 3.600 meter. Deze "huursubsidie" bedraagt dus jaarlijks $3.600 \times € 100 = € 360.000$.
- De omvang van onze subsidieaanvraag is het door de Stichting Cultuur Eindhoven gepubliceerde bedrag voor bibliotheekfunctie met daarbij opgeteld de solidariteitsbijdrage van 5,3%. Als wij in het gelijk worden gesteld, zetten we de bijna € 200.000 in om de negatieve gevolgen van de bezuinigingen voor de bezoekers en leden te verminderen.
- Het aantal verplichtingen met financiële consequenties die niet financieel worden gecompenseerd, neemt toe. Dit kost ons jaarlijks zo'n € 100.000. De kosten die voortvloeien uit de codes waar wij aan moeten voldoen: code diversiteit & inclusiviteit, de fair practice code, de code cultural governance en het PSO-certificaat en de toenemende monitoring-en certificeringsdrift bij overheden (enquêtes, certificaten) die meer inzet vergt.

Op dit moment ontvangen wij een bedrag van € 18,47 per inwoner (inclusief huisvesting). 45% van dit bedrag zetten we in om de Bibliotheek op SPIL-centra te bekostigen. De subsidie per inwoner is sinds 2009 flink gedaald. Dit komt door een stijging van het aantal inwoners. Daarnaast is onze subsidie onvoldoende gecorrigeerd voor de kostenstijgingen: de prijzen in Nederland zijn sinds 2009 gestegen. Voor iets dat in 2009 een tientje kostte, betaal je inmiddels bijna € 12,00. Dat geldt ook voor onze uitgaven.

In de onderstaande grafiek zie je hoe het aantal inwoners snel stijgt, terwijl onze subsidie relatief gezien flink daalt: met wel bijna 50%. Concreet betekent dit dat we al jaren meer moeten doen met minder geld.

Subsidie Bibliotheek Eindhoven met inflatiecorrectie 3% versus aantal inwoners Gemeente Eindhoven.

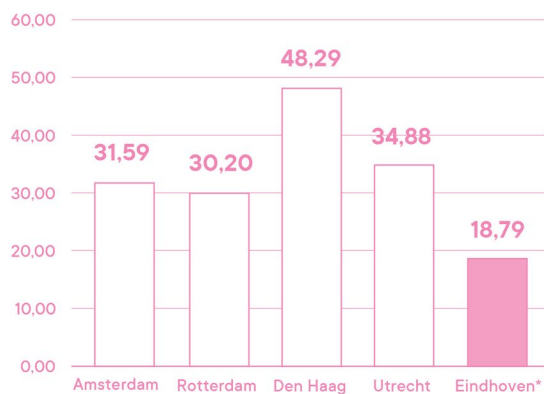


Figuur 10: Subsidie de Bibliotheek Eindhoven in verhouding tot het aantal inwoners.

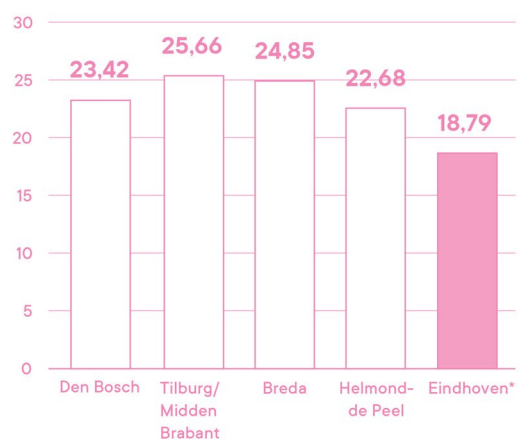
8.2 Benchmark

Om de bijdrage per inwoner in perspectief te plaatsen, vergelijken we Eindhoven hieronder met de G4 en de Brabantse steden. In deze afbeeldingen zie je het totale subsidiebedrag voor de bibliotheek per stad, gedeeld door het aantal inwoners.

Subsidie per bibliotheek per inwoner G5 (rapport Kwink 2017).



Subsidie per bibliotheek per inwoner Brabantse steden (rapport Kwink 2017).



(*) Eindhoven: vermeerderd met subsidie vanuit VVE-gelden (dBos).

Figuur 11: De subsidie van de Bibliotheek Eindhoven vergeleken met andere steden. Bron: Midterm review WSOB 2017 Kwink groep.

Benchmark(bedrag per inwoner inclusief huisvesting)

Eindhoven* € 18,47

Gemiddelde Nederland € 21,70

Tilburg € 25,66

G4 vanaf € 30

(*) bedrag Eindhoven 2020, overige bedragen uit KWINK-rapporten.

8.3 Scenario's 2021 t/m 2024

Wij zien drie scenario's voor de komende periode van vier jaar. Een scenario waarin we bezuinigen door een vestiging en een kwart van de bibliotheken op school te sluiten. In het tweede scenario blijven we investeren in innovatie en ondernemerschap, maar moeten we tegelijkertijd bezuinigen en extra inkomsten genereren. Een derde scenario is verbonden met de droom in onze toekomstvisie. Een reëel scenario, gezien de omvang en de diepte van de vraagstukken in de stad, maar minder reëel gezien de financiën van de stad.

8.3.1 Scenario 1: Ons aanbod verarmen en beperkter beschikbaar maken

We bezuinigen de komende vier jaar in totaal € 660.000. We sluiten Expeditie E en 25% van de bibliotheken op SPIL-centra.

8.3.2 Scenario 2: Ondernemerschap

We blijven investeren in innovatie, ondernemerschap en samenwerking maar moeten daarnaast bezuinigen (€ 510.000) en extra inkomsten genereren (€ 150.000):

- Expeditie E sluiten
- Programmeringsbudget -25%
- Minder licenties en inleen extern personeel
- Openingstijden Witte Dame verminderen
- Formatie verminderen met zes formatieplaatsen
- Extra inkomsten: tarieven omhoog, bijdrage scholen voor Bibliotheek op SPIL en inkomsten Steunstichting

8.3.3 Scenario 3: Onze droom

We breiden de centrale vestiging van de bibliotheek uit met minimaal 3.000 vierkante meter en openen daarnaast tien wijkvestigingen in multifunctionele accommodaties, waardoor we laagdrempeliger en dichterbij de relevante klantprofielen met hen kunnen werken aan hun persoonlijke ontwikkeling. We breiden de functionele ruimtes in onze centrale vestiging uit, samen met allerlei partners.

Budget: groei van bedrag per inwoner van € 18,47 naar € 25,66.

8.4 Meerjarenbegroting: forse opgaven

De komende beleidsperiode zeilen we scherp aan de wind en treffen we flink wat maatregelen om ons weerstandsvermogen, onze liquiditeitspositie en onze meerjarenbegroting op orde te houden. We snijden in onze kosten en we gaan aan de bak om meer inkomsten te genereren.

Eerder schetsten wij drie scenario's: Aanbod verarmen, Ondernemerschap en Onze Droom. We kiezen noodgedwongen voor het tweede scenario: Ondernemerschap. Door onze grote financiële opgave en de onzekere gevolgen van de anderhalvemeter-samenleving, kunnen wij onze droom niet verwezenlijken zonder extra subsidie.

Wij zijn van mening dat een stad als Eindhoven eigenlijk scenario 3 moet omarmen. In Eindhoven moeten we toch minimaal bereid en in staat zijn om net zoveel publieke middelen als Tilburg te steken in een moderne bibliotheekfunctie?

In de periode van 2009 tot en met 2020 gingen we 50% terug in budget en van 2021 tot en met 2024 leveren we zo'n 14,5% van onze begroting in. De bezuinigingen leiden ongetwijfeld tot een verarming van de dienstverlening en een verarming voor de stad.

8.5 Risicomanagement

Als we de geprognosticeerde inkomsten en besparingen in ons meerjarendeckingsplan niet realiseren, moeten we de komende vier jaar geen zes, maar elf fte bezuinigen (zie scenario 2). Deze bezuinigingen hebben onherroepelijk gevolgen voor de kwaliteit van onze producten en diensten.

Onze maandelijkse inkomsten van (boekleen)abbonnementen bedragen zo'n € 40.000. We weten op dit moment niet wat voor gevolgen een eventuele economische recessie heeft op deze inkomsten. Het is aannemelijk dat een groot deel van mensen met een laag inkomen in het geval van een recessie bezuinigt op hun uitgaven.

Een eerste inzicht in de structurele gevolgen van Covid-19 levert een bedrag op van € 100.000. Dat is bovenop de meerjarige opgave van € 650.000.

De indexering is na de forse bezuinigingen van de afgelopen jaren onvoldoende geweest om de toenemende kosten op te kunnen vangen. 1% meer of minder scheelt op onze begroting zo'n € 40.000. De exacte indexering krijgen we pas in het lopende jaar te horen, als onze begroting al is vastgesteld.

Het grootste risico de komende jaren, is dat de middelen die we ontvangen onvoldoende zijn om onze opdrachten voor de stad goed uit te voeren. Eindhoven groeit, internationaliseert en de verschillen en de kansenongelijkheid worden groter. De middelen lopen terug en tegelijkertijd nemen de opgaven toe. Met de juiste middelen kunnen wij het tij keren en zorgen dat iedereen kan meeliften op het succes van Eindhoven.

9. BEOORDELINGSCRITERIA EN MONITORING

9.1 Beoordelingscriteria

In *bijlage 9: Beoordelingscriteria subsidieverordening SCE* hebben wij uitgewerkt hoe wij als bibliotheek Eindhoven de afgelopen jaren invulling hebben gegeven en invulling gaan geven aan de beoordelingscriteria uit de subsidieverordening.

9.2 Monitoring

We vinden het belangrijk om in nauw contact met onze opdrachtgevers onze plannen de komende jaren te monitoren. Vanwege de verbreding van de maatschappelijke taken van de bibliotheek, hechten wij belang aan een brede betrokkenheid van de gemeente en Stichting Cultuur Eindhoven.

Dat kan door twee keer per jaar overleg met de directeur-bestuurder van Stichting Cultuur Eindhoven en het hoofd strategie sociaal domein gemeente Eindhoven, waarin de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Tactische agenda (jaar)
- Strategische agenda (toekomst)
- Effecten corona op de stad en op de bibliotheekorganisatie
- Jaarlijkse bijstelling en overleg over KPI's

BIJLAGEN

1. Geraadpleegde bronnen
2. Terugblik 'Stel je eens voor' 2017-2020
3. Inhoudelijk verslag activiteiten de Bibliotheek op SPIL (VVE) 2019
4. Consumentenklantprofielen
5. Maatschappelijke inkadering van de bibliotheek
6. dBOS
7. Programmaboekje 2020-1
8. Code Cultural Governance
9. Beoordelingscriteria subsidieverordening SCE
10. De bibliotheek als ontwikkelaar van mensen
11. Subsidieaanvraag voor dBOS bij Sociaal Domein

Links:

- Onderzoek naar de behoeften van onze doelgroepen www.mijnbieb040.nl
- Herpositionering van de Bibliotheek Eindhoven: In het hart van de stad tot je kern komen https://issuu.com/bibliotheekeindhoven/docs/bibl_bidbook_final_digitaal_issuu
- Beeldjaarverslag 2019: <https://www.hetjaarinbeeld.nl/>
- Aanbod voor de SPIL-centra: <https://eindhoven-edu.op-shop.nl>
- Visiedocument: De Bibliotheek als ontwikkelaar van mensen https://issuu.com/bibliotheekeindhoven/docs/bieb_visiedocument_issue



de Bibliotheek
Eindhoven

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

- BiblioPlus, Crutz, C., & Vedder, H. (2020). Verder bouwen aan de bibliotheek van nu. Beleidsplan 2021-2024. Geraadpleegd van https://www.biblioplus.nl/dam/bestanden/bestanden-algemeen/beleidsplan_biblioplus2021-2024.pdf
- Broekhof, K., & Nijhof-Broek, M. (2017). Meer voorlezen, beter in taal. Effecten van voorlezen op taalontwikkeling. Geraadpleegd van <https://sardes.nl/pathtoimg.php?id=1723>
- Curriculum.nu. (2019, 10 oktober). Leergebied Digitale Geletterdheid, Voorstel voor de basis van de herziening van de kerndoelen en eindtermen van de leraren en schoolleiders uit het ontwikkelteam Digitale geletterdheid. Geraadpleegd op 7 mei 2020, van <https://www.curriculum.nu/downloads/>
- ECP. (2019). Monitor digitale geletterdheid PO 2019. Geraadpleegd op 18 mei 2020, van <https://ecp.nl/wp-content/uploads/2019/09/Infographic-Digitale-Geletterdheid-Monitor-2019.pdf>
- Evaluatie Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (zie p. 82/83/84) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/02/11/bijlage-2-kwink-eindrapport-evaluatie-wsob>
- Gemeente Eindhoven. (2019). Evenwicht en Energie. Coalitieakkoord 2018 - 2022. Geraadpleegd van https://www.eindhoven.nl/sites/default/files/2018-05/Coalitie%20magazine_0.pdf
- Gemeente Eindhoven, de Bibliotheek Eindhoven, Ster College, & Stichting Lezen & Schrijven. (2019). Stadsplan Basisvaardigheden 2019-2023. Geraadpleegd van https://www.bibliotheekeindhoven.nl/dam/bestanden/verslag_stadsplan2019.pdf
- Gubbels, J., Langen van, A., Maassen, N., & Meelissen, M. (2019). Resultaten PISA-2018 in vogelvlucht. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/03/resultaten-pisa-2018-in-vogelvlucht>
- Huisman, C., Jong, de, A., Duin, van, C., & Stoeldraijer, L. (2013). Regionale prognose 2013 - 2040. Geraadpleegd van https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/PBL_2013-Artikel-Regionale_prognose-2013-2040_667.pdf
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.). Digitale vaardigheden ontwikkelen. Geraadpleegd op 7 mei 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/taal-rekenen-digitale-vaardigheden/digitale-vaardigheden>
- Midterm review Wsob (zie p. 104 e.v.) <https://www.debibliotheeken.nl/informatie/midterm-review-wsob/>

- Nieuwstadt van, M. (2019, 3 december). Nederlandse PISA scores zakken weg. Geraadpleegd op 7 mei 2020, van <https://www.aob.nl/nieuws/nederlandse-pisa-scores-zakken-weg/>
- Oberon. (2018). Evaluatie bibliotheken op SPIL. Utrecht, Nederland: Oberon.
- Raspe, O. (2019, 7 november). Brede Welvaart in Brainport: naar een duurzame vitale economische regio. Geraadpleegd op 7 mei 2020, van <https://economie.rabobank.com/publicaties/2019/november/brede-welvaart-in-brainport-naar-een-duurzame-vitale-economische-regio/>
- Remie, M., & Veldhuis, P. (2020, 31 januari). Hoe we kinderen weer aan het lezen krijgen. Geraadpleegd op 7 mei 2020, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/01/31/hoe-we-ze-weer-aan-het-lezen-krijgen-a3988900>
- Sectorinstituut Openbare Bibliotheken. (2014). Bibliotheek van de toekomst; knooppunt voor kennis, contact en cultuur. Geraadpleegd van https://www.kb.nl/sites/default/files/siob_boek_1-5_22_01_0.pdf
- VNG. (2015). Lokaal bibliotheekwerk. Een handreiking voor gemeenten. Geraadpleegd van https://vng.nl/files/vng/201501_handreiking_lokaal_bibliotheekbeleid_2015.pdf

COLOFON

Ontwikkeld door:
de Bibliotheek Eindhoven

Ontwerp
Architects of Identity (Edhv)

Eindredactie
Kyra Keuken

**Copyright © juni 2020,
de Bibliotheek Eindhoven**